

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI
HETILAP.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
Csik-Szereda
Györgyjakab Márton
könyvkereskedése,
hová küldendő a lap szel-
lemi részét illető minden
közlemény, valamint hir-
detések s előfizetési díjak.
A Hirdetési díjak előre
fizetendők.
Megjelenik a lap minden szerdán.
Egyes lap ára 10 kr.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt.
(Külföldre) 6 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Hirdetési díjak
a legolcsóbban számítanak.
Bélyegdíjárt külön minden
beiktatásnál 30 kr.
Nyilvántartási díjak
soronként 20 kr-ért közöl-
tetnek.

A csik-somlyói róm. kath. főgim- názium múlt éve.

Csikvármegyének ezen egyetlen középiskolája, melynek működési köre nem csak vármegyénk, hanem a szomszédos vármegyékre is kiterjed, évről-évre magasabb színvonalra emelkedik s már is egyike az ország legjobban vezetett közép iskoláinak egy a vallás-erkölcsi állapotot, mint a tanítási eredményt illetőleg.

Vármegyénk közönségének a csik-somlyói gimnázium mindig a legdrágább kincse volt, kezdettől fogva úgy tekintette azt, mint egy világító tornyot, a melyből az ismeretek és tudományok vezérlő fényugrai árának szét az egész vármegyére. Epen ezért kezdettől fogva pártfogolta, gyámolította, külső és belső fejlődését éber figyelemmel kísérte s ma már büszkén tekint reá, mint olyan intézményre, mely a kulturális téren kiváló hivatást teljesít.

Ugy gondoljuk, hogy szolgálatot teszünk la-
punk olvasó közönségének, midőn e jeles tanintézet
múlt évi működését a tanév végén kiadott értesítő
alapján ismertetjük.

Az intézet életrevalóságáról és jó hírnevéről
tanúságot tesz az is, hogy a tanulók létszáma
évről-évre szaporodik. A lefolyt 1897/8. tanévben
beiratkozott 383 tanuló, kimaradt 25, volt az év
végén összesen 351 tanuló, kik közül csikmegyei
illetőségű volt 285, háromszékmegyei 33, a többiek
Alsó-Fehér-, Brassó-, Kolozs-, Maros-Torda-, Nagy-
Küküllő-, Szeben-, Tolna-, Torda-Aranyos- és Udvar-
helyvármegyéből származtak. Volt 3 növendék
Oláhországból is. A növendékek közül vallásra
nézve róm. kath. 336, görög kath. 6, evangélium
szerint reformált 9. Nemzetiségre nézve magyar:
348, oláh 3.

Osztályonkénti létszám: az első osztályban,
2 csoportban: 93, a második osztályban: 66, a
harmadik osztályban: 51, a negyedik osztályban:
45, az ötödik osztályban: 42, a hatodik osztály-
ban: 43, a hetedik osztályban: 24. a nyolczadik
osztályban: 19.

Ha e számsorokon, mely majdnem minden kö-
zépiskolánál ilyen arányban apad, végig tekintünk,
azt olvassuk ki belőle, hogy a középiskola alsó
osztályaiba igen sokan iratkoznak be, kik határo-
zottan nem odaválók s mint ilyenek pár évi ten-
gődés után kimaradnak.

Helyesen tette tehát az intézet igazgatója,
midőn a zárünnepély alkalmával felhívta a szülő-
ket, hogy csak olyan növendékeket vigyenek a kö-
zépiskolába, kik tehetségeiknél és hajlamaiknál fogva
az egész középiskolát végezni képesek.

Előmenetel tekintetében az egész intézetben
jeles volt 24, jó 87, elégséges 194, elégtelen 46.
Az elégtelenek közül a 3 alsó osztályra esett 41,
az ötödik osztályra 5, a három felső osztályban
egy elégtelen sem volt, a mi a mellett bizonyít,
hogy a negyedik osztályon túl, már annyira meg-
vannak válogotva a növendékek, hogy a felsőbb
osztályokban való haladásuk mintegy előre is biz-
tosítva van.

Az egész létszámok 70%-a jeles, 24,7%-a
jó, 55,2%-a elégséges és 13%-a elégtelen. Ez oly
kiválóan szép eredmény, milyennel csak kevés kö-
zépiskola dicsekedhetik.

A vallás-erkölcsi nevelésnek s az egyes tu-
dományokban való előhaladásnak hatalmas támo-
gatói a gimnázium mellé berendezett szeminárium
és internátus. A növendékek nagyobb része ezek-
ben nyer elhelyezést az igazgató és két felügyelő
tanár gondos vezetése mellett.

A szemináriumban elhelyezést nyert 37 nyil-
vános- és 18 magánalapítványos növendék, ezeken
kívül még 37 fizető, 5 szolgálattelvő s így összesen
97 növendék. Az alapítványosok évi 100 fo-
rintért, a fizetők 120 frt-ért nyertek ellátást.

A szemináriumnak van 4 tauterme, 10 háló-
terme és 1 nagy étkező terme, a berendezés olyan,
hogy még a legkényesebb igényeket is kielégíti.

Az internátusban 108 ifju kapott szállást,
fűtést és világitást. Ezek részére be volt rendezve
2 tanterem és 11 hálószoba. Az éttermet és gyön-
gélkedők szobáját a szemináristákkal közösen hasz-
nálták. Az internátusi növendékek 8-9-es csoport-
okba összeállva élelmeztek magukat. A csoport
minden tagja egy hétiig élelmezte a csoportot. Egy
heti élelmezése egy csoportnak körülbelül 8 fo-
rintba került.

Ezen kívül minden növendék fizetett lakás
és fűtés címen 8 forintot, a kifűző asszonyoknak
pedig egész évre 6 forintot.

A két intézetben tehát összesen 205 növendék
nyeri elhelyezést s így leszámítva azokat, kik
helyből Somlyóról, továbbá Csik-Szeredából és más
közeli községekből a szülői háztól jártak a gim-
náziumba, elég néhány növendék volt arra szorulva,
hogy kün a községi lakosoknál fogadjon szállást,

ezen is azonban szilencziumra az internátusba be-
járhatnak.

A gimnázium mellé berendezett benlakások
kiváló fontosságát nem lehet eléggé méltányolni,
ha meggondoljuk azt, hogy a künlakó növendékek
kellő felügyelet hiányában mennyi veszedelmnek
vannak kitéve. Igazán óhajtanánk, hogy a benlakási
intézmény minél hamarabb oda fejlődjék, hogy az
összes növendékeket képes legyen magába fogadni.

Ugy a tanári, mint az ifjusági könyvtár, va-
lamint a különböző szertárak és gyűjtemények
igen szépen gyarapodtak, a pár év óta berendezett
növény kertben az ötödik osztályos tanulók 153
fajta növényt termesztettek.

Hogy a tanulók kevesebb költséggel iskolai
tankönyvekhez jussanak, e célra rendeztetett be
a kölcsönkönyvtár, mely jelenleg 3486 kötetből áll,
pénzbeli vagyona 1275 forint 92 kr.

A gimnázium kebelében azon célból, hogy a
növendékek az iskolai tanulmányokon kívül ismer-
eteiket más módon is gyarapíthassák, két egye-
sület működött az „Önképzőkör“ és a „Kiránduló
egyesület.“

Az önképzőkör tartott 10 rendes, 3 nyilvános
és 1 diszgyűlést s ezeken kívül több ünnepélyt.
Volt 24 rendes és 60 rendkívüli tagja.

A tagok 72 művet adtak bírálathoz, ezekből
47 próza és 25 vers.

Ki lett tüntetve 22 mű, még pedig 17 próza
és 5 vers.

Megünnepelték az aradi vértanúk emlékét,
márczius 15-dikét. Járattott a kör 3 lapot, összes
bevétele volt: 112 frt, kiadása 42 frt 20 kr, ma-
radt készpénzben 67 frt 80 krja.

A kiránduló egyesület a lefolyt tanévben ki-
rándulást rendezett Csik-Gyimesbe és Oláhország
moldovai részébe, hogy földtani és néprajzi ismer-
eteiket gyarapítsák. Részt vett benne 2 tanár
vezetése alatt 74 tanuló. A kiránduló egyletnek
jelenleg 388 frt 33 kr vagyona van.

A tanári kar 15 tagból állott, kik közül 5
egyházi és 10 világi, okleveles 10, jogosított 4.

A tanév 1897. szeptember hó 4-én nyitattott
meg s az előadások az ünnepek és rendes szün-
napok kivételével tartottak 1898. június hó 14-ig.
A tanévi vizsgák június 16-tól 24-ig, a szóbeli
érettségi vizsgák június 28. és 30-án tartattak meg.

A tanuló ifjuság a téli hónapok kivételével
minden nap részt vett a szent misén, ünnep- és
vasárnapokon az ifjuság isteni tisztelet előtt exhor-

A „CSIKI LAPOK“ TÁRCZÁJA.

Balási Lajos.

1823—1898.

A nagy idők alakjai napról napra hullanak,
mint őszszel a fa levelei; ők is, mint a történe-
lemnek megérett gyümölcsei sirba szállnak; az az
édes anyaföld fogadja méhébe, melyért az 1848/49-iki
szabadságharcban véreztek.

Az idő gyorsan szedi áldozatait, kik a csata-
téren el nem hullottak, azok is sebesen közelednek
a végenység felé. Ma-holnap az akkori tünemé-
nyes idők ezen még élő tanui letűnnek a láthatár-
ról s csak emlékezetük marad meg.

Az 1848/49-es idők kiváló alakja volt kászoni-
impéri Balási Lajos, kit folyó évi július 30-án ki-
sértünk végső pihenő helyére. A mily nagy bátor-
sággal küzdött a csatatéren az ellenséggel, ép oly
hosszasan vívott a halállal is, de utóvégre is ez
győzedelmeskedett, a lélek elszállt s az elpusztu-
lásra ítélt test összeomlott.

Már 1848-ban közel járt a halálhoz. Mint
Bocskay huszár főhadnagy ugyanis Turánál az üt-
közvetben elesett. Az oroszok keresztül vágattak
rajta és össze-vissza szurkálták. Az ütököt után
Helley János ezredes, ki sógora volt, számbavette
az elhullottakat és köztük volt Balási Lajos is.
Ezt ő tanádi öz. Cserey Samu nével, néniével
és anyai gondozójával tudatta, kiket a gyászseset
fájdalmasan leujtott és megsiratott rokonukért
Tasnádon a requiem-et meg is tartották. Azonban
az ellenség elvonulása után a hullagyűjtők a hul-
lák közül alítan félhalva, 18 sebből vérezve Ba-
lasi Lajost kibúzták s kabultságából némileg ma-
gához térvén, elvászorgott egy közeli buzakereszt
árnyékába, hol a kimerültség miatt ismét elalélt.
Itt kipihente magát és eszmélete újból visszatért;
e közben hallotta a muszka és osztrák orvosok
latinul folytatott párbeszédeit, miből megtudta,

hogy az osztrák orvos őt megszentencziázta és a
halottak közé akarta vettetni, mint Kossuth-kutyát;
míg a muszka orvos orvosi esküjére hivatkozva,
kórházba kívánta szállíttatni, hivatkozva az össze-
vagdaltak tisztá rangjára és finomabb fehéremü-
jére, miből azt következtette, hogy a buzakereszt
tövében alítan fekvő megvizsgált harcsoz egy jobb
család gyermeke.

A muszka orvos erélyes intézkedése folytán
Balási Lajos az ambulans kórházzal Pestre szállít-
tatott, hol később néhai Balási József testvérbátyja
akadt reá s arról a családót értesítvén, a kórház-
ból Tasnádra szállíttatta, hol két évi gondos ápó-
lás után súlyos sebeiből fölépült. A megboldogult
felgyógyulása után megroconsolt testtel visszatért,
mint vándor madár az ősi fészekhez s azt a földet,
melyen az első napsugár reá süttött, szántani kez-
dette és türellemmel viselte a magyar nemzetre
nehézedett nyomást. Szép vagyont örökölt és ezen
kívül örökölt atyjától fényes nimbust és köztiszte-
letben álló nevet.

Atyja Csikszék utolsó választott főkirálybírója
volt; ezen történelmi alakkal a székely institu-
ciókat együtt temették el. Kivánatos volna, ha
vármegyénk utolsó választott főkirálybírójának ne-
vét egy szerény márványtáblával az arra alkalmas
helyen megörökítenék; ezzel törvényhatóságunk csak
magát tisztelné meg.

A hatvanas évek után a vármegyék szerve-
zése alkalmával Balási Lajos Kászonszék alkirály-
bírójává választottatott. E tisztet addig viselte, míg
az új szervezéssel a közigazgatási teendőik alispáni
kézbe összpontosítottak.

A nyolczvanas években a szentmártoni kerü-
letben egyhangulag képviselőnek választottatott. S e
kerületet 1884-ig képviselte. A székely pucs alkalmá-
val némely roszakarói nevével visszaéltek. Ne-
vében az ő tudta nélkül hadi szerelvényeket ren-
deltek s így akaratlanul a dologba keveredvén,
elfogták; Kézdi-Vásárhelyt hat-hétig vizsgálati

fogságban tartották. A történetek után a közéletől
teljesen visszavonult; nem vett semmiben részt.
Különben is a közügyek fejlődésével és irányával
nem volt megeleégve az ő puritán tiszta jelleme.
Már a családi hagyományoknál fogva is a konser-
vativ elemhez tartozott.

Mindig nyílt házat tartott; bárki ment hozzá,
ritka vendégszeretettel fogadta, de bizalmát csak
keves emberrel osztotta meg. Miként iratai igaz-
olják igen sok tanuló, árvákat és özvegyeket
segélyezett; ezekre sokat áldozott, de jótékony-sá-
gaival sohasem dicsekedett.

Halála előtt magyarországi rokonai: Balási
Lajos, Helley János, Svaiczer Aladár, Helley Janka
férje a nagy beteget meglátogatták s egyik este
ő is vacsorához ült az asztal fölé, de ekkor már
alig tudott járni. Rokonainak érzékenyen megkö-
szönte, hogy súlyos betegségében szivesek voltak
meglátogatni. Elbucszott jelenlevő és távoli roko-
naitól. Ez volt rá nézve az utolsó vacsora.

Ő elköltözött egy jobblétre. Családja nem
maradt, de néhai szeretett testvéreinek gyermekei:
Balási József, Borbára, Ilona és Helley János, Ág-
nes, Janka siratják és gyszolják a feledhetlen
nagy bátyjukat, a szerzöt, a takarékos gazdát,
Csikmegye nagybirtokosát. Benne megyénknek
egyik legtekintélyesebb birtokosa dült ki és halála
nagy úrt hagy társadalmunkban. Különösen azok,
kik környezetében éltek, kik jótékonyágát gyak-
rabban élvezték, mindig kegyelettel fognak vissza-
emlékezni reá.

Mint puritán jellemű derék ember az őseitől
örökölt nevet még tiszteltebbé tette, egyenes lel-
kűségével, őszinte székely gondolkodás módjával
megnyerte mindazok szeretetét és tiszteletét, ki
vele érintkezett.

A közszeretet és általános tisztelet kísérté
sirjába s emléke a jók lelkében és szívében még
hosszu időig fenmarad.

M. F.

tánciót hallgatott, még pedig az algimnáziumi tanulók külön, a felgimnáziumi tanulók ismét külön csoportban. Év folytán a tanulók 4-szer gyóntak és áldoztak, pünkösd szombatján a püspök ur kezéből felvették a bérálás szentségét.

Az egészségügyi állapot teljesen kielégítő volt. Járványos betegségek az intézetet nem látogatták. A betegeket az intézeti kórodában az intézeti orvos részesítette gondos gyógykezelésben.

Az összes ifjuság ünnepélyeket rendezett Szent Imre tiszteletére, a 10 szoborért, XIII. Leó pápa áldozásának 50 éves, pápaságának 25 éves jubileuma alkalmából, márczius 15-én és április 16-án. Május hó 27-én a püspök tiszteletére faklyás menetel rendezett s végre pünköst szombatján zászló szentelési ünnepélyt tartott, melyen a püspök ur mondott az ifjusághoz lelkes buzdító beszédet.

Az intézetet az év lefolyása alatt meglátogatták Kun cz Elek tankerületi főigazgató, Pál István kanonok az igazgatótanács tanügyi előadója, gr. Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök, Mikó Bálint főispán a gimnázium világi gondnoka.

A tanévi értesítőt Rieszner Ödön jeles tanulmánya nyitja meg „Szuperintendens Kis János” czim alatt.

Ismertetésemet azon óhajással fejezem be, hogy a hivatásba magaslátán álló derék tanintézet e vármegye ifjainak tudományos pályára való készítésére és a nemzeti kultúra terjesztésére nőjön, gyarapodjék és virágozzék az évek hosszú során át.

Válasz a ditrói „Igazmondó“-nak. *)

Nem tévedtem tehát, midőn „Ditró haladásá”-ból kiolvastam, hogy annak írója Gyergyó Szentmiklós községét csipkedni akarja s jellegére vonatkozó hasonlata nem oly nagyon „ártatlan”, mert a ditrói „Igazmondó” őszintén bevallja, hogy ő a gyergyó-szentmiklói székelységet nagyobb öntudatra akarta ébreszteni. Azon feltevésemben, hogy „Ditró haladásá”-nak alap gondolata nem tiszta forrásból fakad, megerősített azon kifejezés is, hogy Gyergyó-Szentmiklós, mint járási székhely „Gyergyó községeinek tulnyomó részétől a legszerencsétlenebb ponton van.

Egyben azonban tévedhettem. A cikk írójának Vértés Lajos polg. iskolai igazgató urat, e b. lapok munkatársát gondoltam, annál is inkább, mert ő Ditróban egy banquet alkalmával szintén a központ kérdését feszegette s meg voltam győződve, hogy a jelen alkalommal is velünk ő „szerencsétlen”-kedik.

Ezen cikkekre válaszolni, mint községi bíró, hivatta éretem magam, mert cikkíró azon állítása, mintha községünk egy második Erzsébetváros volna, nem felel meg a valóságnak. Községünkre öröm s megüszeltetés, ha szellemi s más kulturális haladásunkat Erzsébetvárosával hasonlítják össze, de ha olyan értelemben hasonlítanak össze, mint ezt cikkíró tette, hogy t. i. községünk s székelységünk az örmények tulsulya következtében székely jellegű levették, akkor székelységünk nevében azt vissza kell utasítanom. Cikkíró himnusza nem ejti tévedésbe örmény polgártársainkat sem, mert jól ismerik a ditrói érzelmeiket s azokat a kellő értékre redukálják.

Nem hagyhattam szó nélkül a cikket azért sem, mert írója az ő együgyűségében csak Gyergyó-Szentmiklós községével foglalkozott s nem vette figyelembe azt, hogy Ditró községében is mily jelentékeny számban laknak örmények. Söpört a más háza előtt a helyett, hogy a maga háza elejét hozta volna rendbe.

De leginkább a válasza azon körülmény kényszerített, hogy a cikk szerzőjének — mint már említém is — egy olyan egyént tartok, ki a szentmiklói viszonyokkal teljesen ismerős, s a kinek részéről az igazság elferdítése súlyosabb elbirálás alá esik. Ebből kiindulva cikkem éle első sorban ellene s nem „Igazmondó” ellen irányult; nem volt ennek tehát oly nagy oka, hogy mérges fullánkjaikat felém öltögesse. Nem a „Simon” névből akartam bálványt faragni, sem „renumóm fazeka” nem szorult arra, hogy azt esen az uton drótozzam össze, hisz ezekről sértőt még soha sem mondtak, csak az aféle „Igazmondó”-k, a névtelenség pokróczá alá rejtözve. Nevezze meg magát névtelen vitéz, s álljon szembe velem férfiasan s ha tudja, csáfolja meg alábbi állításaimat.

As 1890. évi népszámlálás adatai szerint Gy.-Szentmiklós 6111 lelket számlál, melyből 614 örmény s a többi 25—30 kivételével tiszta székely. A községi képviselőtestület 56 tagja közt 17 virilis és 1 választott örmény képviselő van, a többi 38 székely. A regálé kártalanítási munkálatok tanúsága szerint a birtok 6/1000 része van az örmény birtokok kesén, a többi székely vagyon. Hát egyedül az örményeké „a vagyon és a jólét, a pénz és hatalom, a föld és uralom, övék a községi előjáróság”? Csupán a pusztulás, a nyomorúság a székelység? Vagy talán jobbakk Ditróban a viszonyok. Ah ne vétkezzék, hisz e becses lapok hasábjain többször volt alkalmunk „Egy székely község pusztulásá”-ról ér-

tesülni. „Igazmondó” ne a mi székelységünk állapotán siránkozzék, hanem honfiai bánatában a ditrói székelység érdekében buzgalkodjék.

Hogy székelységünknek annyija se volna, hogy szíve s alkotmánya szerint választhatná elöljáróit, az hazugság. Jól tudom hová czéloz kanosál mészáros! Én az 1886. évben lettem megválasztva. Az 1890. évi választásnál ellenjelöltem nem jelöltettem s az óta egyszer sem volt ellenjelöltem. Az előjáróságot az arra jogosultak a törvény keretében szívrok és alkotmányuk szerint választhatták. Mivel van a ditrói székelységnek több joga, mint a szentmiklói székelységnek? Vagy talán más ott a törvény?

A magyar templom restaurálása ügyében a képviselőtestület által kiküldött bizottságról „Igazmondó” ismét csak hazugságot mond, mert az 1897. évi november 8-án kiküldött bizottság nem 3, hanem nyolcz tagból állott s tagjai közt az „olasz” elnök uron, községünk díszén, általánosan tisztolt és egyik legérdemesebb magyar polgárán kívül 5 székely és 2 örmény volt. Igaz, hogy községünkben két külön templom van, de csak egy községi pénztár van. Az örmény polgártársak adóval, közmunkával épen egy részt vesznek a községi terhek viselésében, mint bármely székely; joguk van tehát, különösen most, midőn az arányosítás folytán a községi közjövdelem ma-holnap megcsappan s magus pótdadó rémlik előttünk, megkérdezni, tudni, hogy hová fordítatik a községi közjövdelem. — Rossz gazdálkodás miatt szívesen senki sem adózik. A községi képviselőtestület tehát méltányosan járt el, midőn a bizottságba 2 örmény b. tagot is küldött. Ez ugyan meg nem zavarja óseink álmát.

Különben Gy.-Szentmiklósban soha sem volt a nemzetiségi kérdés felvetve, örmény polgártársainkkal mindig békés egyetértésben éltünk, kölcsönösen méltányoltuk egymást, de ennek nyomában fejlődött s ma is virágzik mindenik társadalmi és jótékony intézményünk. Bizonyosan ez lesz azon veres posztó, mely „Igazmondó”-t oly rut rikácsolásra, irigységre ingerli. Vagy Erzerum lett Magyarország a mióta annak miniszteri székében két örmény ül?

„Igazmondó”-n kívül még senkinek sem jutott oly gondolata, hogy községünk ügyeibe avatkozva annak székelységét nagyobb öntudatra ébresztgesse. Igazmondó! Ön fogadatlan prókátor, székelységünk öre nincs ráutalva.

Székelységünk ősi időktől fogva felette áll annak, hogy neki „Igazmondó” Ditróból leczkét adjon. Székely népiünk munkás, becsületes, törvénytisztelő, előjárói iránt tiszteletmegadó, önzertes jogait hiven őrzi, a nélkül azonban, hogy pökhendiskedve mellét verné. Társadalmi s politikai vezetésében csak az arra hivatott egyének érvényesülnek s nem minden kontár, vagy salak.

Hogy Kiss Antal ny. m. kir. honvéd ezredes ur, Ferenczi Károly főesperes és Kedves Tamás székely katona és ügyvéd képviselőtestületünknek nem tagjai, valóban sajnos De sem nekem, sem a székelységnek oly nagy bűnül fel nem róható. A választásnak esélyei vannak. Kiss Antal ezredes ur a községi képviselőtestületnek eddig sem volt tagja, ő méltósága a községi kormányzatban soha sem kívánt aktív szerepet vállalni. Munkásságát jótékony intézményeink érezték leginkább.

Ferenczi Károly esperes ur eddig adója alapján volt tagja a képviselőtestületnek s azon tudatban, hogy ennek alapjau amugy is tagja marad, nem reflektált a megválasztásra, minthogy azonban jelenlegi adójával nem jött be a legtöbb adófizetők közé, így a képviselőtestületből kimaradt. Választás három évenként van s esperes ur iránti köteleességet cikkíró hánytorgatásai nélkül is székelységünk annak idején tudni fogja.

Kedves Tamás nyug. kir. járásbíró ur évek hosszú során át választott tagja volt képviselőtestületünknek, de az utóbbi időben a családját ért sulyos magpróbáltatások (alig két év alatt elveszítette nejét, leányát s nagy reményű egyetlen fiát) — anyyira megrongálták testi s lelki erejét, hogy erre, valamint hajlott korára való hivatkozással megválasztását nem kívánta. Községünk, jótékonyozélu s más közhasznu intézményeink érdekében kifejtett nagybecsü munkásságáért állandóan a legnagyobb tisztelettel adózunk neki.

A járási székhely kérdésében csak azt jegyzem meg, hogy akár a járás közepén, fekszik Gy.-Szentmiklós, akár nem, annyi bizonyos, hogy a „legszerencsétlenebb ponton” nem. A ki oly vitéz a tollforgatásban, mint „Igazmondó”, könnyen található volna enyhébb s alkalmasabb jelzőt, ha íróját jó szándék vezette volna.

Hogy községünkben csak a licitációt tudják méltányolni, de a nyugta vívókat, a szellemi munkásokat szívből gyűlölik, ez rágalom. Anynyit tanulhatott volna az igazgató ur, hogy ha velem személyeskedik, legalább előjáró társaimra általános-ságban ne terjeszkedjék ki. A szellemi munkát és annak munkássait községünk, s annak előjárói mindig méltányolják amit fényesen bizonyít azon körülmény, hogy idei költségvetésünkben csupán a szellemi munkára 22851 ft 60 kr. van felvéve. Hol kapni még egy ilyen nagyközséget, mely évenként ily nagy áldozatot hozna a szellemi munka oltárára?

Avagy talán Vértés urral szemben uszoráskodtunk, midőn már a legelső három év alatt 400 ft-tal emeltük fizetését? Oh es még csak hagyján;

de huszonkét évi itt léte alkalmával jegyző könyveink tanúsága szerint még 14 szer folyamodott fizetés pótlék, drágasági pótlék, némi elismerés stb. czimzen 30, 50, 60, 100, 200 ft segély és fizetés előlegért s kérése csak egyetlen egyszer utasított el. Községünk szolgálatában teljesített apró munkálkodásait, mint népszámlálás, statisztikai adatok gyűjtése stb. mindig gazdagon megfizették. Községünk-től jelenleg is segélyt élvez. Kedves fia pedig a csiksomlyói főgimnáziumban a gyergyó-szentmiklói „Ferenczi alapítványon tanult. Micsoda jogon jutott hozzá, hisz az alapító ezt nem Vértés urnak tette? Azt hiszem, hogy ennyi jótétemény községünk iránt egy kis hállára hangolhatná az Igazmondó urat.

Ránk, gyergyó-szentmiklósira, a „Ditró haladásá” más benyomást tesz, mint bárhol s bárki másra s visszatörlesztésül nekem, mint a ki ez idő szerint Gyergyó-Szentmiklós, a jellegéből kivetkezett, legszerencsétlenebb fekvésű, de sokszor jótékonyaságot gyakorló község élén állok, jogom volt élesebb hangot használni.

Igazmondó ur! Ön a tiszteletére adott banquetten 75 személy előtt hángoztatta Gyergyó-Szentmiklós községét iránt mélyen érzett s soha el nem muló hállóját. A „Csiki Lapok” mult számában pedig a t. olvasó közönségnek nyíltan hirdeti, hogy őnt „Gyergyó-Szentmiklós, mint község, sem községháza hállára nem hangolták.” E két kijelentés egymást kizárja, melyik igaz tehát? Akkor sirta-e ön a „krokodil könnyeket, vagy most nem mondott igazat? Vagy... vagy!

Mostani válaszomra nem az ellenem szort szenny, hanem csupán azon körülmény kényszerített, miszerint kimutassam, hogy „Igazmondó” csak bitorlója e szép névnek, de keble hazugságtól sepétől zihál.

Sokkal nagyobb tisztelettel viselkedtem ugy a t. olvasó közönség, valamint tek. szerkesztő ur iránt, sem hogy ezen ügyben szíves türelmököt továbbra is igénybe vegyem.

Gyergyó-Szentmiklósban, 1898. július 24-én.

Simon Balázs,
közs. bíró.

TANÜGY.

Értesítés

a brassói állami polgári leányiskolával kapcsolatos női kereskedelmi szaktanfolyamról

A nők keresetképeségének emelése céljából újból szerveztetik 1898/9-ik tanévre Brassóban egy női kereskedelmi szaktanfolyam.

Tájékoztatás céljából megemlítjük, hogy a női kereskedelmi szaktanfolyamok célja a nőknek kereskedelmi foglalkozásokra való előkészítése.

A kereskedelmi tanfolyamban nyert ismeretek alapján pénzügytiszteknél, biztosító társulatoknál, kereskedelmi és iparvállalatoknál stb. kaphatnak tisztességes kenyérkeresetet a nők.

A tanfolyam polgári leányiskolával kapcsolatosan 1898. évi szeptember hó 5-én fog megnyitani, ha elegendő számu növendék jelentkezik. Előjegyztetni magát a tanfolyamra a szünidő folyamán is lehet az igazgatóságnál, a hol a bővebb felvilágosítást nyerhetni. Beiratási díj 15 forint tandíj 35 forint.

A női kereskedelmi tanfolyamra oly növendék vétetnek fel, kik a polgári vagy felsőbb leányiskola 4. osztályát legalább elégséges eredménnyel végezték.

Felvehetők olyan leányok is, kik nem is végezték az említett iskolákat, de felvételi vizsgálattal igazolják, hogy van kellő előképztségük a tanfolyam sikeres elvégzéséhez.

A beiratások szeptember hó 1, 2, 3. napjain d. e. 8—12 és d. u. 1—5 óráig tartanak. A felvételi vizsgálatok is ugyanakkor lesznek. A felvételi vizsgálat díja 5 ft. A beiratási díj beiratáskor azonnal a tandíj havi részletekben fizethető. Brassó 1898. június hó.

Krbekné Liber Etelka
igazgató.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Eljegyzés.** Dr. Balló István a hódmezővásárhelyi állami gimnázium derék tanára folyó évi augusztus hó 1-én eljegyezte Balogh Berta kisasszonyt Balogh Ferenc m. kir. honvéd alezredes szép és kedves leányát. Öszinte szívű szerencsét kívánunk a szép frigyhez.

— **Nyugalomba vonuló főorvos.** Dr. Molnár József vármegyénk tisztí főorvosa — a mint értesültünk — benyújtotta a megye főispánjához állásáról lemondó és nyugdíjaztatását kéro folyamodványát s már e hó 1-én megszünt főorvos lenni. Midőn egy 50 évet szolgáló 78 éves egyén válik meg a közszolgálattól az nem lehet feltűnő, hanem inkább bámolnunk kell azt a szívós kitartást és munkaképességet, melyet sok oldalú elfoglaltsága mellett oly hosszú ideig kifejteni képes volt, mert jól tudjuk, hogy eme hosszú szolgálati ideje alatt a megyei kórháznak állandóan igazgató és sok ideig kezelő orvosa is volt, törvényszéki és fogház-orvosi teendőket végzett, s különösen az alkotmányos élet bekövetkezte után mint a törvényhatósági és közigazgatási bizottság tagja eseknél mint asakelő-

*) A válasznak tárgyilagossabb részét ezennel közöljük azért, hogy a polemia ezzel be legyen fejezve. Szerk.

adó, valamint az ezen bizottságok kebeléből alakított többféle albizottságban részint mint elnök, részint mint tag sok oldalú tevékenységet fejtett ki, s azokban mindig pontosan részt vett Molnár József, Szentpéteri János főorvosnak alsófehérmegyébe lett áthelyezése folytán 1848-ban 28 éves korában a törvényhatóság által széki főorvossá választott meg, s ily minőségben, az akkori főkormányzók által is kineveztetett. Az 1848/49. évi szabadságharc alatt is állandóan az ezek közönsége szolgálataiban állott s 1850-ben az erdélyi katonai kormányosság is állásában meghagyta, mely időtől kezdve 1860-ig állami tisztviselői minőségben szolgált. Midőn 1860-ban az önkormányzat rövid időre helyreállott Molnár a ezek közönsége ismét addigi minőségében alkalmazta s a provizorium kezdetével 1862-ben 500 frt fizetéssel újból állami orvos lett. 1867-ben az alkotmányos élet helyreálltával az előd tisztújításra megint főorvossá választott meg s ezen tisztelet viselte 1878. évi tisztújításig, a mikor Dr. Spányik Józseffel szemben kisebbségben maradt, de Spányik 1883 elején a honvédség kötelékébe átlépett, s a megye főispánja a rendes tisztújításig ismét Molnár bízta meg a főorvosi teendőkkel, kit azon évi decemberi közgyűlés harmadik napján megválasztott s 1889-ig mint megválasztott s onnantól kezdve idáig mint a főispán által kinevezett főorvos teljesítette szolgálatát. Hosszu szolgálati ideje alatt részint a kórházban ápolott betegek gyógyítása, részint a cholera és a marhavész elfojtása közül tanúsított eredményes működéséért és buzgalmaért, az akkori főkormányzók, főkirálybírák és miniszteri biztosok által többször írásbeli elismerésekben részesített s hiszik, hogy a vármegye közönsége is legalább a nyugdíj megállapításánál a méltányosság tekintetét elől nem fog elzárkózni s hosszas és hű szolgálatát kellő elismerésben fogja részesíteni.

— **Tanári kinevezés.** A csik-somlyói főgimnáziumnál Kassay Lajosnak lelkészségre történt megválasztása folytán üresedésbe jött tanári állásra Wasylkievics Viktor udvarhelyi tanár helyettesített át.

— **Halálozások.** Balási Lajos kászoni nagybirtokos folyó évi július hó 27-én 73 éves korában hosszas betegség után elhunyt. Puritán jellemű, hasájt és a székeséget szíve egész melegével szerető derék ember volt, ki annak idején a közügyek terén is nagy szerepet vitt. A szabadságharcban, mint Bocskay-husár főhadnagy vészelt a házáért, ő volt Kászonszék utolsó választott alkirálybírája, az alkotmányos időkben több évig a csik-szentmártoni választó kerületet képviselte az országgyűlésen. Mindenik állásban hűven és lelkiismeretesen teljesítette kötelességét, épen ezért ügyfeleinek, hivatalnok társainak és megbízóinak tiszteletét és szeretetét minden időben kiérdemelte. Halála egész vármegyészerte nagy részvétet keltett s elhalálozásával nagy űrt hagyott maga után társadalmunkban. A somoru esetről a család a következő jelentést bocsátotta ki:

Kászoni-impéri Balási József s neje irinyi Irinyi Serena s gyermekei József és Stefánia; kászoni-impéri Balási Borbára; kászoni-impéri Balási Ilona özvegy bártfai Szabó Gaborné, Heley Agnes, Heley János és neje vesei Oláh Krisztina, Heley Janka s férje Svaiczer Aladár, Boriska leányukkal szomorodott szívvel tudatják nagybátyjuknak kászoni-impéri Balás Lajosnak 1848/49-iki Bocskay huszár főhadnagy s Kászonszék utolsó választott alkirálybírójának stb. stb. munkás életének 73-ik évében keresztényi türelemmel viselt hosszas betegség és az utolsó kenet ajtatos felvétele után folyó évi július hó 27-én esti 11 órakor történt gyászos elhunytát. A hazája szabadságáért a csatatéren súlyos sebeketől vérzett nemes férfin hűlt teteme folyó évi július 30-án délután fél 3 órakor fog ősei mellé a kászoni-impéri családi sírkertbe örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise-áldozat a nagykászoni róm. kath. egyházban folyó évi augusztus hó 1-én d. e. 10 órakor fog az Egek Urának bemutatni az örökvilágosság fényeskedjék neki!

Temetése nagy részvét mellett történt meg, melyen a somoru egyházi functiot Buzás Mihály t. kanonok végezte nagy papi segédlettel. Résztvettek azon Mikó Bálint főispán, Beze Antal alispán, Mihály Ferenc főjegyző, Csikó Sándor pénztárnok stb. valamint a vidék intelligentiája és nagyszámu közönség. — **Molnár Józsefné,** budapesti nyomdász neje, assú. Máthé Katalin július hó 26-án életének 26-ik évében Budapesten elhunyt. Július hó 28-án temették el a rákos-keresztúri temetőbe.

Kabdebó Vidor gy.-tölgyesiközségi jegyző, ki ott azon exponált helyen a magyar eszmének buzgó harcosa volt, mintegy félévi betegség után július 24-én meghalt. Általános részvét mellett helyezték örök nyugalomra.

— **Pályázati hirdetés tanári állásra.** Az erdélyi róm. kath. status igazgatótanácsa s somlyói főgimnáziumnál frisségre levő magyar-latin, esetleg latin-történelmi tanszékre pályázatot hirdetett, mely állás, ha helyettes tanárral töltetik be fizetése 600 frt és 150 frt lakpénz, ha pedig rendes tanár nevezetik ki, fizetése 800 frt, 150 frt lakpénz, 100 frt 10 éves fizetési pótlék. Ezekben kívül az évenként adni szokott állam segélyből is a kinevezendő a többivel egyforma arányban részesítetik.

— **Székely fiuk újabb elhelyezése.** A marosvásárhelyi ipar és kereskedelmi kamara ez év őszén ismét több székely fiunak magán iparosoknál való elhelyezését tárta ki feladatánál s e czélból a jelentkezők eszközlése végett vármegyénk fő-

ispánját megkereste. A főlvételi feltételek következők: a) 13 évet betöltött 16 évet túl nem haladott életkor, b) orvosi bizonyítvánnyal igazolt, teljes testiépesség, c) legalább a 4 elemi iskola sikeres bevégezése, d) árváknál a gyám beleegyezése. A folyamodhatási határidő az iparkamara részéről augusztus 10-re, a megye főispánja részéről hová a kérelmek is intézendők, augusztus 6-ára van kitűzve. Az egyes iparágak, melyekre a tanoncok felvétetnek a vármegyei főispán urnál lévő kimutatásban vannak rögzítve, hol azok betekintheők.

— **Új takarékpénztár.** Bükszádon „Bükszádi takarékpénztár részvénytársaság” czég alatt 26,000 korona alaptőkével takarékpénztár alakult, mely működését e hó közepén tul kezdi meg. Elfogad betéteket, ad jelzálogra, értékpapirokra és egyéb értékekre kölcsönöket és leszámítól váltókat mérsékelt kamat mellett. A részvénytársaság elnöke: Benkő Sándor vezérigazgató: Albertiny Géza jogtanácsos: Dr. Bene István, igazgatósági tagok: Sántha Lajos, Herepei Sándor, Jakab Alajos, Péter Gergely és Császár István. Felügyelő bizottsági tagok: Herepei Károly, Apor János és Kovács Gergely.

— **Borszék.** A fürdő élet Borszéken is a forráspontra emelkedett. A kedvezőtlen idő miatt az idén egy kicsit később történt, de még van idő az utánpótlásra. A vendégek számáról már két névsor megjelent; most állítják össze a harmadikat. Az első 227, a második 517-et tüntet; azonban időközben e szám felül emelkedett a 600-an. A fürdővendégeknek okuk nem lehet panasza, az igazgatóság mindent elkövet a fürdő jó hírnevének a fenntartására. Megalakult a vigalmi bizottság is, mely hivatalos lesz a szezon változatossá és élvezetessé tenni.

— **A szent-ferencz rendi szerzetesek kilépése.** Mindannak dacára, hogy pápa ő szentsége a szent-ferencz rendi szerzetes rendben terbe vett ő divatu reformoknak az erdélyi részékben való életbe léptetésétől egyelőre eltekinteni kíván, csupán azon indokból is, mert abszolút hatalommal a szerzetrend zárdafőnökeinek meghallgatása nélkül részükre provinciális ő szentsége által László Polikárp, mint a kivételes a rendszabályok kezdeményezője nevezetett ki, — többen a szent-ferencz rendi szerzetből kiléptek. Nevezetesen az eszterneki gárdián, Kiss Alfonz ur közelebről hagyta ott állomását s a helyébe kirendelt Bálint Ágoston, volt somlyói elemi iskolai és képezdei tanító.

— **Gyergyói kivándorlók.** A Moldovába való kivándorlás Gyergyóban is reudes állapot. A tavasszal megkezdődő munka az emberek százával csábítja a kivándorlás útjára. Ez évben különös Gyergyó-Remetéről mentek ki tömegesen a munkások, állítás szerint mintegy 500-an. Itthon elszerződtek, egy forint előleget kaptak s ezzel neki indultak a nagy utnak, Piátraig gyalog, onnan vasuton Moldova különböző helyeire. Egy részük most kezd visszajönni szegyenkezve, szánalmas állapotban. Ki vannak merülve a munka és a hosszú ut fáradalmaitól, ruhájok piszkos czafatokban lóg le róluk s förtelmesen megszaporoztak. A keserű családások miatt átkozták utjokat, mert teljes három havi munkájok után egy-egy 2—3 frtot hozott haza, a mivel azt se tudja, mit csináljon, ruhát vegyen-e, vagy azt az adósságot törleszse, a mit itthon a családja csinált. Munkájok volt kiinn bőven s az asszonyok 50 krt és élelmet kapott napjára, a férfiak pedig 75 krt és szintén élelmet; de kedvezőtlen volt ott is az időjárás, az esős napokat leszámították s azonkívül különböző megrövidítéseket szenvedtek. Mennyivel jobb dolguk van az alföldi munkásoknak! A mi székelyeink is szívesen mennének oda, ha valaki erélyesen felkarolná ügyüket.

— **Borellenőrzés.** A borellenőző bizottság még mult év végén megalakult Csik-Szeredában de annak működését legkevésbé sem lehetett tapasztalni, s valamint a mármatosi és galiczai zsidók, ugy velük együtt a hamisított borok is előzönlöttek a vármegyét és várost, ugyanannyira, hogy még a régi jó hírv korcsmákba s vendéglőkbe sem lehet mérgezési utógondolat nélkül pár deci élvezhető bort inni s az sajátságos, hogy egyetlen korcsma vagy vendéglőbe sem lehet hallani műborról, de sőt bármi rosz műbort is hozzanak itten forgalomba, nem hogy jeleznék, de ha tározottan szőlőbor gyanánt árulják méreg drágán, pedig nagyon olcsón jutnak hozzá, tehát a borellenőző bizottság és illetékes hatóság feladata volna, hogy az ily állapotokon segítsen.

— **Új gimnázium.** Gyulafehérvárt a régi rozszant gimnáziumi épület helyett 100,000 frt költséggel a róm. kath. státus új épületet emel. Az új épületet a használatban nem levő jezsuita templom és a sétátere néző régi gimnáziumi épület helyén fog állani, melyet mostanában bérbe szoltak volt kiadni. A templom fedézetének bontását meg is kezdték s ezzel egy nagyobb műbecseselem nem bír, de mindazonáltal tiszteletreméltó emléket tünik el a földszinéről. Az új épületnek már a töl beállta előtt fedél alá kell jutnia. Az iskolai főhatóság már az építésre felügyelő bizottság tagjait is kinevezte (Fábián S. nagypost elnöklete alatt Alpár Ignác műépítő, Ávéd Jákó gyulafehérvári igazgató, Novák Ferencz polgármester és Pákei kolozsvári mérnök.) Ezzel a státus kö-

zönségnek és az iskolai ügy hivatalos képviselőinek régtől fogva táplált kívánságát teljesítette. Csak attól lehet tartani, hogy a reménybeli siker, melyet a gimnáziumnak egy ilyen nagy költséggel emelt épület felemelése utáni működéséhez már jó előre kötöttek, sok tekintetben nem fog megvalósulni. Az ifjuság nagy része majd ezután is városban lakván továbbra is nélkülözni fogja a szorosabb felügyeletet a várnak és városnak egymástól való távolsága miatt; a városi értelmiség egyik igen tekintélyes részének a tanárságnak elkülönződése az értelmiség többi részétől végleges szentesítést nyer s a mi ezzel együtt jár, le kell mondanai az új iskolának a magyarság hasznára irányuló nagyobb hatásáról is.

— **Tüzesetek.** Mult hó 24-re viradóra éjjele után 2 órakor a harangok zngása rémségesen ébresztette fel Csik-Szentmiklós lakosságát, ugyanis ekkor, eddig ismeretlen gazember kezeműve által a Kósa Gergely csüre tüzet kapván a tűz oly gyorsan harapódzott, hogy pár perc alatt négy házat összes gazdasági épületekkel és a benne lévő terményekkel együtt martalékvá tett. A csak nem egyszerre a lángba borult tíz épületnek nagy tüze oly megrendítő látványt tárt a lakosság elébe, hogy többen könnyes szemekkel igyekeztek oltó eszközökhöz nyulni. Négy családnak tagjai a mint kitudhadtak futni ugy maradtak, többen még égési sebeket is kaptak, s szóteljes értelemben mindenik elégett. Megemléstére méltó, hogy a tűz körül egyelőre csak helybéli lakosságnak személyei dolgoztak, kik a jó törekvésű községi bíró Ambrus Balázs erélyes fellépésével tett megható buzdításra serényen dolgoztak és ő maga is a végkimerülésig egész addig, meg sikerült a tüzet megoldásra terelni. A Szépviz szomszéd községből vizpuskával jött személyek is nagy szolgálatot tettek. Legnagyobb feltűnést keltett az hogy Borszovából alig volt egy-két ember a kik az oltás körül fáradoztak. A szépvizi csendőr őrs egész rezidenciája távoli szolgálatban volt, mert a tűz körül csendőrt látni egyetlen egyet sem lehetett. — Gyergyó-Remetén a mult szerdán este 10 óra tájba Csutakfalva felső végén Albert J. gazdaember szénás csüre ismeretlen okból kigyuladt s a mellette levő istállóval együtt leégett.

KÖZGAZDASÁG és IPAR.

Sz. Szakáts Péter keresk. és iparkamarai titkárnak a vámánketen tartott beszéde.

Annak a kereskedelmi és iparkamarának, a mely a Székelyföldet foglalja magában és a melyet itt képviselni szerencsés vagyok, az önálló vámtérület képezi az ideálját. Ennek az eszmének hódolok magam is. Érdemtelen volnék megbízatásomra, ha ennek itt hangot nem adnék, kivált azok után az eszmék után, a melyek itt az első napon elhangzottak. Lehető röviden indokolni is kívánom ezen felfogásomat és állásfoglalásomat és pedig meritem az adatokat ehhez első sorban a Székelyföld közzgazdasági viszonyaiból, de meritem az egész ország közzgazdasági viszonyaiból is.

Hajdanában a Székelyföldnek és mondhatnám az egész királyhágóntuli résznek bizonyos ágakban elegendően fejlett ipara volt. Iparczikkeinek nagy részét azonban Oláhországban értékesítették. 1885-ben, a mikor bekövetkezett a román vámháboru, egy nap arra a somoru tapasztalatra ébredt a székelység és az Erdélyben ipart űzők, hogy nincs a hol értékesítsék iparczikkeiket. Romániába nem vihették ki és ha a hazához fordultak, itt nem volt helyük, mert időközben az osztrák ipar elfoglalt minden területet annyira, hogy a Székelyföldön az egykor virágzott iparok közül ma némelyik csak névleg él. Emlithetném például a kalapipart, a lakatos-, a fa- és a posztó ipart, a melyek közül példaképen kívánok kiemelni egyet, hogy t. i. milyen furfanggal igyekezett az osztrák gyáripar megsemmisíteni a kalapipart. A kisiparosok mellett volt a Székelyföldnek egy kalapgyára is Sepsiszentgyörgyön, a mely produktumait Oláhországba szállította addig, a mig lehetett. A midőn azonban onnan kiszorult és a hazai igényeknek megfelelő, finomabb kalapokat állított elő, az osztrák gyárosok a Székelyföldre előállítási árban szállították az általuk készített kalapokat, a melyeket ők képesek voltak szállítani a maguk már régóta amotizált gyáraikból, a melyek többé nem voltak megterhelve. Ennek következtében a székely kisiparosok legnagyobb részben tönkre mentek, az egyetlen kisebb jelentőségű kalapgyár pedig csak az által existálhat mai napig is, mert nagy szerencsésjére produktumainak kiválóságánál fogva megnyerte a hazai csendőrség részére való szállítást. Amde, ha tekintjük a többi iparágakat, ott nemcsak, hogy semmi nyomát nem találjuk a fejlődésnek, hanem az osztrák ipar a kis kézmű ipar teréről még a házi ipar terére is átcsapott és a székely asszonyok kezéből is kicsavarta a munkaszöveget. A Székelyföld általánosan elismert munkás népe híres volt arról, hogy a székely házi asszony maga fonja-szövi meg a saját és családja minden tagja részére a ruhaneműt. Ez ma aláhanyatlott és ha a viszonyok így tartanak, a jövőben erről csak mint a hajdankorok egyik regéjéről lehet majd megemlékezni. Az osztrák gyárosok utazó ügynökei be-

hatoltak a székely kunyhókba is, mintákat vettek az ottan házilag előállított cikkekről, elküldötték a maguk gyárosainak és azok azokat a kelméket, a melyeket a székely házi asszonyok 30—40 kr értékű anyagból állítottak elő, méterenként 16—20 krajczárért a helyszínére szállítják készen. (Ugy van.) És ha még az anyag olyan volna, mint a minőt a házi asszonyok maguk készítették. De abban van a legnagyobb csalódása a népének, hogy maga a portéka a 1-hető leghitványabb a mit valaha gyárilag előállítottak. (Ugy van!) De a székely mivel látja, hogy az egyes boltokban megtalálja azt a portékát, s melyet az előtt fáradságos munkával három vagy négyszer olyan tartós minőségben állított elő, oda megy, családában ringatja magát és megveszi, azt mondván, minek fáradszom magamat vele, hiszen ugyanolyan portékát kapok, a melyet mi csinálunk. Ámde, fájdalom három vagy négyszer olyan drágán vásárolnak, mert míg házi készítményük eltartott egy esztendeig, ezt a portékát addig négyezer is meg kell venni.

Még tovább ment az osztrák ipar a székely iparral szemben, t. i. azt a portékát, a melyet az osztrák gyárosok előállítanak és honi házi ipari cikkek címén forgalomba hoznak, a székelyeknek a vállára rakják, és azok a székelyek — különben nevükön nevezem meg az illetőket, nem született székelyek hanem székely ruhába öltözött cigányok — házalják vele az országot és ez által rontják először a hitelét a székely és a magyar iparnak, másodsorban tévedésbe ejtik a vevő közönséget és harmadszor megcsalják magát az országot. (Ugy van!)

(Folyt. köv.)

FŐMUNKATÁRS GYERGYÓBAN:
V É R T E S L A J O S.

FELELŐS SZERKESZTŐ és LAPTULAJDONOS:
GYÖRGYJAKAB MÁRTON.

249—1898. sz.

ker. betegs. pénztár.

ÉRTESETÉS.

A csikszeredai kerületi betegsegélyző pénztár folyó évi július hó 31-dikére hirdett közgyűlése a közgyűlési kiküldöttek részvétlensége miatt nem lévén megtartható, az alapszabályok 27. szakasza értelmében 1898. augusztus hó 7-ik napjának d. e. 10 órájára Csik-Szeredába, a város ház nagytérmebe új közgyűlést hívunk egybe, melyen a megjelent tagok — tekintet nélkül a száma — a meghívóban kitett tárgyak felett végérvényesen fognak határozni.

A gyűlés megtartási idejéről a közgyűlési kiküldötteket ez uton értesítjük.

Csik-Szereda, 1898. július 31-én.

Lakatos Mihály,
titkár.

Darvas Béla,
elnök.

Sz. 3218/1898. k. ü.

Árlejtési hirdetmény.

A csikszeredai kir. törvényszéki fogház bádóg fedélzetének, fekvő és függő csatornáinak, földvilágítóinak, légvonó csöveinek, s ugyanatt több kapu, ajtó, ablak, örbódé, kerítés és folyósókönyöklődeszkának újbóli lefestési s részben a fogházfödél és esőcsatornáknak javítási munka kivételét 467 frt 35 kr költség keretén belül igazságügyminiszter ur ő nagyméltósága folyó évi július hó 20 án 21193/98. I. M. III/B. sz. a. kelt rendelettel engedélyezvén, ezen helyreállítási munkálatok biztosítására, 1898. évi szeptember hó 7-ik napjának d. e. 9 órája ezen kir. ügyesség hivatalos helyiségében szóbeli árlejtési versenytárgyalást hirdetek.

Felhivom ennél fogva mindazokat, kik munkálatokra vállalkozni óhajtnak, hogy irt napon és helyen megtartandó árlejtésen 5%-os bánatpénzzel ellátva megjelenni, avagy szabályszerű zárt ajánlataikat 23 frt bánatpénz csatolásával az árlejtés megkezdéséig beadni sziveskedjenek.

A munka kivételére vonatkozó költségvetés előirányzat és árlejtési feltételek a kir. ügyességnél a hivatalos órák alatt betekintheők.

A kir. ügyesség:

Csik-Szereda, 1898. évi július hó 29-én.

Páris,
kir. ügyész.

Szám 4547—1898.

tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A gyergyó-szentmiklósi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a gyergyó-szentmiklósi Merza Kristóf végrehajtónak Ferenczi Lajos hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 600 frt tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a csik-szeredai kir. törvényszék (a gyergyó-szentmiklósi kir. járásbiróság) területén

lévő Ditró községben fekvő, a ditrói 436. számú tjkvben foglalt 868., 1060. hrsz. a. ingatlanból Ferenczi Lajost illető 1/2 részre az árverést 534 ftban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1898. évi szeptember hó 12-ik napjának délelőtti 9 órakor Ditró község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 szám alatt kelt igazságügy miniszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Gyergyó-Szentmiklóson, 1898. évi június hó 16-ik napján.

A gyergyó-szentmiklósi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság.

Páll Venczel,
kir. aljbíró.

Árverési hirdetmény.

Magán megbízás folytán ezennel közhírré teszem, hogy a felszámolás alatt álló brassói előlegező-egylet tulajdonát képező és Tusnádfürdőn lévő és a csik-tusnádi 1008. és 1411. számú telekjegyzőkönyvekben 12508/so., 12519^{1/2}. és 12515^{1/2}. helyrajzi számok alatt foglalt ugynevezett ikres ház 1898. évi augusztus hó 17-én délelőtti 10 órakor Tusnádfürdőn, a helyszínén megtartandó önkéntes és nyílt árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár: 14,000 frt, azaz tizennégyezer forint osztrák értékben.

Árverezni szándékozik kötelesek, az árverés megkezdése előtt 1000 frt, azaz egyezer forint bánatpénzt az árverést vezető megbízott kezéhez készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek az árverés megkezdése előtt felfognak olvastatni és addig is alulírott kir. közjegyzőnél az iroda helyiségben Csik-Szeredában, valamint Schnell Károly kir. közjegyző úrnál Braszóban és Konopaszek József háztulajdonos úrnál Tusnádfürdőn bármikor betekintheők.

Csik-Szeredában, 1898. évi július hó 30-án.

Baktsi Gáspár,
kir. közjegyző.

1—2

Szám 2665—1898.

tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A gy.-szenmiklósi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Csikmegye takarékpénztára végrehajtónak Csulnik Gligor gyergyó-várhegyi lakos végrehajtást szenvedő elleni 300 frt tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a csik-szeredai kir. törvényszék (a gyergyó-szentmiklósi kir. járásbiróság) területén lévő, Várhegy község határában fekvő, a remetei 2141. sz. tjkvben foglalt 13788., 13803. hrsz. alatti 118 frt, 15243., 15244. hrsz. alatti 59 frt, 15256a., 15256a^{1/2}. hrsz. alatti 226 frt, 14781., 14806. hrsz. alatti 39 frt becsértékű egész ingatlanokra az árverést ezen becsértékekben ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1898. évi szeptember hó 22-ik napján délelőtti 9 órakor Várhegy község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át, készpénzben, vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal szá-

mitott és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Gy.-Szentmiklóson, 1898. évi május hó 12-ik napján.

A gyergyó-szentmiklósi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság.

Gergely,
kir. aljbíró.

Sz. 441—1898.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881 évi LX. t. cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a csikszeredai kir. járásbiróság, 328—1898. számú végzés által a Csikmegyei takarékpénztár javára Katona Anna s társai ellen 100 frt tőke, ennek 1892. évi január hó 1-ső napjától számított 6% kamatai és eddig összesen 36 frt 25 kr perköltség követelés és erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróilag lefoglalt szarvasmarhák, lovak, gazdasági szekerekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 3097—1896. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén vagyis Csik-Szeuttamason leendő eszközzésére 1898. évi aug. hó 17-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozik ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbit ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az árverezendő ingóságok vételára az 1881 évi LX. t. cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Csik-Szeredán, 1898. július hó 24-én.

Szöllőssy Ferencz,
kir. bir. végrehajtó.

Magas jutalékban

részesülnek megbízható szolid ügynökök, kik törvényszerűen megengedett sorsjegyeknek, részletfizetésre való eladásával, egy nagy pénzintézet (részvény-társaság) számlájára foglalkozni óhajtnak. Ajánlatok „Mercator” czímen: Eckstein Bernát hirdetési irodájába Budapest, V., Fürdő-utca 4. intézendők.
5—5

A legjobb fedélcserep,

mely minden kiállításra díjat nyert s az egész vidéken a legjobbnak van elismerve a csikszkirályi cserépgyárban készül.

Ara ezrenként 9 frt.

10,000 darab vételnél ezrenként 8 frt.

Eladó készlet jelenleg 150.000.

Értekezhetni levélben, vagy személyesen Balázs Bénéám birtokossal Csik-Szentkirályon. 6—*

SZIVATTYUKAT

Házi, ipari, mezőgazdasági, építkezési és egyéb nyilvános célokra kéz-, járgány s erőhajtásra

TÜZFECSKENDŐKET

Városi, községi, gazdasági és gyári tűzoltóságoknak.

harangokat és harangállványokat

templomok, iskolák stb. részére.

Büzmentesen működő pöczegödör tisztító készülékeket, utcai öntöző-kocsikat sárkaparókat

készít és ajánl a

Budapesti Szivattyú- és Gépgyár

Részvény-Társaság (ezelőtt WALSER FERENCZ)

BUDAPEST, VI., KÜLSŐ VÁCZIUT 45.

Arjegyzékek és költségvetések ingyen és bérmentve.

25—40